מחשבת קצרה על הדף

הרב יחזקאל הרטמן

SHORT MACHSHAVA ON THE DAF

עבודה זרה נא

עניין: על מנת לקבל שכר

מאור ושמש פרשת ואתחנן

ושמעת ישראל ושמרת לעשות אשר ייטב לך ואשר תרבון מאד כאשר דבר ה' אלהי אבותיך לך ארץ זבת חלב ודבש, שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד, ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך כו'. והנה יש להתבונן מה זה ושמעת ושמרת לעשות אשר ייטב לך ואשר תרבון מאד, האיך לזה שנעבוד מחמת קיבול שכר, ואדרבה מצינו באבות (פ"א מ"ג) הלווי היפוך אל תהיו כעבדים כו' על מנת לקבל פרס. ומו מה שמיבות הפרשה של שמע ישראל ואהבת בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך.

ונראה אדרבא הפסוק לומד אותנו שלא לעשות המצות על מנת לקבל פרס, רק אדרבא להיות במסירות הנפש בכל לבבך ובכל נפשך וכל מאדך, כי ידוע (עירובין צ"ו ע"א) כל מקום שנאמר השמר פן אינו אלא לא תעשה, וזה ושמעת ישראל ושמרת לעשות אשר ייטב לך ואשר תרבון מאד, פירוש ושמרת לעשות שלא לעשות על מנת שייטב לך ואשר תרבון מאד, כדי שייטב לך ותרבון מאד כאשר דבר כו' זבת חלב ודבש, שלא לעשות על מנת כן. וזה שכתוב אחריו פרשת שמע ישראל פסוק של היחוד ואהבת כו' בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך, פירוש במסירת הנפש ולא על מנת לקבל פרס כדאיתא באבות, ודו"ק.

פרשת ואתחנן דברים ה, ג-ה

וּבֶן־בִּנְךָ כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ וּלְמַעַן יַאֲרִכֻן יָמֶיךָ׃ וְשָׁמַעְתָּ יִשְׂרָאֵל׃
וְשָׁמַרְתָּ לַעֲשׂוֹת אֲשֶׁר יִיטַב לְךָ וַאֲשֶׁר תִּרְבּוּן מְאֹד כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר
יהוה אֱלֹהֵי אֲבֹתֶיךָ לְךָ אֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ׃
שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יהוה אֱלֹהֵינוּ יהוה אֶחָד׃ וְאָהַבְתָּ אֵת יהוה
אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לְבָבְךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ וּבְכָל־מְאֹדֶךָ׃ וְהָיוּ הַדְּבָרִים

גמ' סוטה יד.

מתקיף ... ויקבר אותו בגיא דרש רבי שמלאי מפני מה ... מי

נתאוה משה רבינו ליכנס לא"י וכי לאכול מפריה הוא צריך או לשבוע מטובה הוא צריך אלא כך אמר משה הרבה מצות נצטוו ישראל ואין מתקיימין אלא בא"י אכנס אני לארץ כדי שיתקיימו כולן על ידי אמר לו הקב"ה כלום אתה מבקש אלא לקבל שכר מעלה אני עליך כאילו עשיתם שנאמר [ח] לכן אחלק לו

רוח חיים אבות פ"א מ"ג

ונעמיק עוד להשכיל בזה, כי הנה אחרי אשר עיקר כוונת הבריאה היא להיטיב לברואיו. ואם כן לפי זה יתכן כי העבודה היותר חשובה ומקובלת תהיה על מנת לקבל פרס, כי יעבוד על מנת שייטיב לו שיגיע מזה נחת רוח לפניו יתברך שמו. אך באמת אם מכוין בעבודתו שיגיע לו שכר, וכוונתו רק כדי שיגיע מזה נחת רוח להשם יתברך שמו בהטיבו עם ברואיו חלף עבודתם, זהו העבודה המעולה (מה). אכן אם מכוין הוא להנאתו היא העבודה הפחותה שהזהירנו מזה. והבחינה לזה אם יאמרו לו עבוד על מנת שייטיב לחבריך, כי הלא מטובת חבריך יבוא גם כן הנחת רוח להשם יתברך, והוא לא ירצה בזה כי אם שיגיע הטוב לו לעצמו. ואם כן אין רצונו כי אם לטובת עצמו ולא למלאות בזה רצון בוראו יתברך שמו. אבל אם ירצה באמת לעבוד כדי שייטיב לחביריו ויבוא מזה נחת רוח להשם יתברך, אם חסיד כזה יעבוד על מנת לקבל פרס זה הוא העבודה הגבוה העולה היא למעלה, כי זה הכוונה בברואיו לטוב להם (מו).

ובזה יובן מאמר חכמינו זכרונם לברכה [סוטה י"ד, א'] דרש ר' שמלאי מפני מה נתאוה משה רבינו עליו השלום לכנס לארץ וכי לאכול מפריה הוא צריך כו', אלא כך אמר משה הרבה מצות נצטוו ישראל ואין מתקיימין אלא בארץ ישראל כו'. אמר לו הקדוש ברוך הוא כלום אתה מבקש אלא שכר כו'. ולכאורה יפלא, הלא במצותיו חפץ מאוד ולא בשכר מצותיו, ומשה רבינו עליו השלום רצה רק המצות, ומה השיב לו שיתן לו השכר. אמנם כן הוא לפי מדריגתו של משה רבינו עליו השלום, שמצינו שרצה להפסיד שני העולמות עולם הזה ועולם הבא למען זכות את ישראל, שייטיב להם ויבוא נחת רוח להשם יתברך. ואצל עובד כזה עיקר העבודה היא על מנת לקבל פרס (מז).

ולכן הביאו שם בגמרא זה הלשון על משה רבינו עליו השלום לכן אחלק לו ברבים ואת עצומים יחלק שלל, כי כוונתו היתה כנזכר לעיל, וכי הערה למות נפשו. יעויין שם בגמרא ותשכיל דעת. אבל אצלינו אשר רחוקים אנחנו מהמדריגה זו הגבוה, לכך

SPONSORED LZ"N
AHARON BEN YAAKOV SHALOM • LEAH BAS YITZHAK